

Hrvoje Morović:

FRANJO KREŽMA U SPLITU

Dana 26. i 27. svibnja 1879. priredio je u Splitu svoj koncert violinski virtuoz i skladatelj Franjo Krežma. Sin doseljenog moravskog slastičara i majke Hrvatice rodio se u Osijeku 2. rujna 1862. Sa šest godina mladi Franjo počeo je učiti muziku. Glazbenik Ajzenhut opazio je u tog djeteta dar za glazbu te ga je počeo podučavati, a učenik je čudesno napredovao. Godine 1871. dođe u Zagreb tajnik bečkog Konzervatorija Franjo Zellner, rodom Hrvat, te čuvši Krežmu ishodi da bude primljen za pitomca u bečki Konzervatorij kod Hajslera. Završivši Konzervatorij Krežma se proslavio koncertirajući u Beču, Gracu, Trstu, po Italiji i Hrvatskoj. U Italiji je godine 1875. pozdravljen kao nasljednik Paganinija. Glasoviti List ga je slušao u Rimu i pohvalio. U Parmi se susreo sa slavnim skladateljem Verdijem. 1877. gostovao je u Francuskoj, pet mjeseci boravio u Parizu gdje je doživio i najlaskavije kritike. Najzad je bio angažiran u berlinskom Bilsovom orkestru kao koncertni majstor.

Ovaj umjetnik dobio je velika priznanja u domovini i inozemstvu. Svi ističu njegovu virtuoznu tehniku, lakoću i eleganciju u potezu gudala, ljepotu i punoću zvuka. Uz reproduktivni rad Krežma je skladao oko 100 vokalnih i instrumentalnih djela. Veće su mu skladbe: Erstes Quartett, Uvertira za orkestar i Uvertira za Clavigo.

Na svojoj turneji po Dalmatinskoj Hrvatskoj priredio je koncerte u Zadru, Šibeniku, Dubrovniku i Kotoru, a — kako rekosmo — dana 26. i 27. svibnja priredio je dva koncerta u Splitu. Splitski dopisnik Narodnog lista napisao je o tom Krežminu gostovanju uz ostalo i ovo:

»Naš vrli hrvatski umjetnik Franjo Krežma, pravo čudo muzikalno, ko što ga je jednoč proglasio glasoviti učitelj Fašio, držao je skupa sa sestrom Ankom dva koncerta u Kazalištu

Sve što je otmjenijega u Splitu bilo je ovoga puta prisutno: Hrvati da upoznaju svog narodnog veleuma — nadritalijani da se obistine, da li može Hrvat na gudalim popeti se do Paganinijeve visine. I jedni i drugi ostadoše začuđeni, pače presnećeni. U komadu »Bosanski guslar« i kao skladatelj i kao egeduš prikazao se Krežma pravim gorostasom. Urnebesnom pleskanju i odobravanju nije bilo kraja.

KLASBENOM VELEDUMU
HRVATU
FRANJI KREŽMI

KOJI
PONAVLJAJUĆ PAGANINI-EVA ČUDESA
ZA MLADA DOBA ZAČUDI
NALIK MOZARTU
CIO SVIJET
SA SVOJE UMJETNIČKE VRLINE
SPLJETSKA NARODNA ČITAONICA
ČESTITAJUĆ
SLAVU SREĆU
UZ KRASOTICU-VILU
SESTRU ANKU

HELLI.

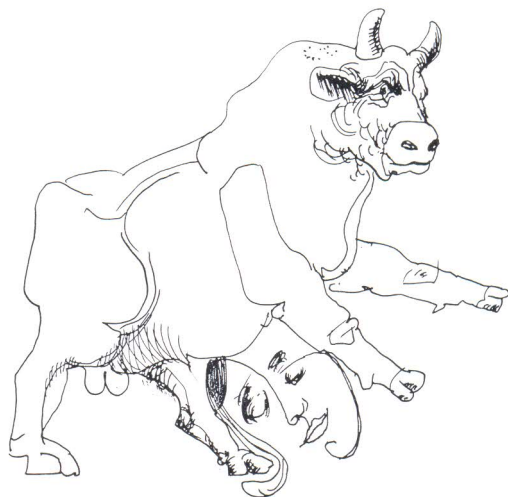
SVIBANI MDCCCLXIX.

Letak splitske Narodne čitaonice u povodu koncerta Franje Krežme 1879.

Krežma je u Zadru i u Splitu izvodio Paganinija, Alarda, Raffa i druge. Kritičar ističe da je iz opere »Norma« izveo »Casta divu« čisto i sigurno i u intonaciji bez prigovora, te da je s lakoćom izveo baladu »Il carnevale di Venezia«.

Nakon drugog koncerta u Splitu, članovi Narodne Čitaonice priredit će u slavu Krežminu večeru. Prvu zdravicu, prema dopisniku Narodnog lista, napio je zastupnik Dr Gajo Bulat, kao predsjednik društva. Zatim je ravnatelj Gimnazije Borčić držao podulji govor. Čitaonica je osim toga dala tiskati dvije prigodne pjesme. Pjesme posvećene Franji Krežma donosi i zadarski Narodni list u broju od 7. svibnja, a u broju od 11. lipnja, povodom Krežmina gostovanja u Kotoru objavljena je prigodna pjesma pjesnika Jovana Subotića: »U album plemenitoj gospođi Anki Krežma, velikoj umjetnici — u znak poštovanja.«

Velika nada hrvatske glazbene umjetnosti, Franjo Krežma umro je dvije godine nakon svog gostovanja po Dalmaciji, ne navršivši niti devetnaest godina života.

87.3/4/74.
Jovanić